

AYM BİREYSEL BAŞVURU YOLU

**Hazırlayan / Serkan Cengiz
2021**

Bireysel Başvurunun Kapsamı

AYM Kanunu (No:6216) m.45

“(1) Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye’nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, İhlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.”

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi I

- Avrupa Konseyi'ni oluşturan ülkeler 4 Kasım 1950 yılında Roma Sözleşmesi'ni imzaladılar.
- Sözleşme, Evrensel Beyanname'den farklı olarak bir denetim mekanizmasına sahiptir.
- Sözleşme ilk başlangıçta sadece temel bir takım sivil hakları koruma altına almış fakat daha sonra yapılan değişikliklerle bir kısım ekonomik (mülkiyet hakkı), sosyal ve kültürel haklarda Sözleşme'ye dahil edilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi II

- Türkiye Sözleşme'yi 1 nolu Protokolle birlikte 1954 yılında onayladı.
- Türkiye 15 Ocak 2003 tarihinde 6 nolu (savaş ve yakın savaş halleri dışında idam cezasının kaldırılması) 1 Haziran 2006 tarihinde de 13 nolu (idam cezasının tüm koşullarda kaldırılması)Protokolü imzalamıştır.
- Türkiye ayrıca Haziran 2006'da 14 nolu Ek Protokolün onay yasasını kabul etmiştir.

AİHS Kapsamına Giren Haklar I

- **Yaşam Hakkı**

- Sözleşme m. 2; 1982 Anayasası m.17

- **İşkence, insanlık dışı ve onur kırıcı davranışta bulunma veya ceza verme yasağı**

- Sözleşme m. 3; 1982 Anayasası m. 17/3

AİHS Kapsamına Giren Haklar

II

- **Özgürlük ve Güvenlik Hakkı**
 - Sözleşme m.5, 1982 Anayasası m.19
- **Adil Yargılanma hakkı**
 - Sözleşme m. 6, 1982 Anayasası m. 37, 138, 140 ve 141

AİHS Kapsamına Giren Haklar

III

- **Suç ve Cezaların Kanuniliği**
-Sözleşme m. 7, 1982 Anayasası m. 38/1
- **Özel hayata ve aile hayatına, konut ve haberleşme özgürlüğüne saygı hakkı**
-Sözleşme m.8, 1982 Anayasası m.20, 21, 22

AİHS Kapsamına Giren Haklar

IV

- **Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı**
 - Sözleşme m. 9, 1982 Anayasası m.24, 25
- **Düşünceyi açıklama özgürlüğü, bilgi alma ve yayma özgürlüğü hakkı**
 - Sözleşme m. 10, 1982 Anayasası m. 26

AİHS Kapsamına Giren Haklar V

- **Toplantı ve örgütlenme özgürlüğü**
 - Sözleşme m. 11, 1982 Anayasası m.33, 34, 51
- **Evlenme ve aile kurma hakkı**
 - Sözleşme m. 12, 1982 Anayasası m.41

AIHS Kapsamına Giren Haklar VI

- **Hak arama özgürlüğü**
 - Sözleşme m. 13, 1982 Anayasası m.36, 40
- **Ayrımcılık Yasası**
 - Sözleşme m. 10, 1982 Anayasası m.10

AİHS Kapsamına Giren Haklar VII

- **Mülkiye Hakkı**
 - (1 nolu Protokol m.1)
- **Eğitim Hakkı**
 - (1 nolu Protokol m.2)
- **Serbest Parlamento Seçimleri**
 - (1 nolu Protokol m.3)

AİHS Kapsamına Giren Haklar

VIII

- **Yabancıların sınır dışı edilmelerine ilişkin usuli güvenceler**
 - (7 nolu Protokol m.1).
- **Cezai konularda iki dereceli yargılama hakkı**
 - (7 nolu Protokol m.2).

AİHS Kapsamına Giren Haklar IX

- **Adli hata halinde tazminat hakkı**
 - (7 nolu Protokol m.3).
- **Aynı suçtan iki defa yargılanmama ve cezalandırılmama hakkı**
 - (7 nolu Protokol m.4).
- **Eşler arasında eşitlik**
 - (7 nolu Protokol m.5).

Anayasa md.90 ve İç Hukuk İlişkisi

(Sevim Akat Ekşi, B.No: 2013/2187, 19.12.2013)

45. Başvuruya konu yargılama kapsamında verilen kararın 4721 sayılı Kanun'un 187. maddesine dayanarak verildiği anlaşılmaktadır. Ancak, yukarıda yer verilen tespitler ışığında, ilgili Kanun hükmünün sözü edilen Sözleşme hükümleri ile çatıştığı görülmektedir. Bu durumda, uyuşmazlığı karara bağlayan derece Mahkemelerinin, AİHS ve diğer uluslararası insan hakları andlaşmaları ile çatışan 4721 sayılı Kanun'un 187. maddesini kararlarına esas almayarak, başvuru konusu uyuşmazlık açısından Anayasa'nın 90. maddesi uyarınca uygulanması gereken uluslararası sözleşme hükümlerini dikkate alması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Koruma İle İlgili İlkeler I

- Taraf devletler AİHS tarafından korunan tüm hakları egemenlik sınırı içinde olan herkese sağlamakla yükümlüdür.
- Buna karşın Anayasa tarafından yabancılara tanınmamış haklar (örneğin siyasi haklar) açısından AYM'ye bireysel başvuru yapılamaz.

Koruma İle İlgili İlkeler II

- Bireysel başvurunun kapsamı yalnızca AİHS ve Türkiye'nin onayladığı ek Protokollerde belirtilen hak ve özgürlüklere dairdir.
- Koruma ikincildir (AYM Kanunu, m.46/3).
- Bireysel başvuru mekanizması, ulusal makam ve mahkeme kararlarının esasına ilişkin değildir (AYM Kanunu, m.50/1).

Anayasa Mahkemesi İlk Derece Mahkemesi'nin Kararlarının Esasını İncelemeye Yetkili Değildir

(Necati Gündüz ve Recep Gündüz, B.No: 2012/1027, 12.02.2013)

“26. Bu kapsamda, bireysel başvuruya konu davadaki olayların kanıtlanması, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması, yargılama sırasında delillerin kabul edilebilirliği ve değerlendirilmesi ile kişisel bir uyuşmazlığa derece mahkemeleri tarafından getirilen çözümün esas yönünden adil olup olmaması, bireysel başvuru incelemesinde değerlendirmeye tabi tutulamaz.”

AYM İlk Derece Mahkemesi'nin Kararlarının Esasını İncelemeye Yetkili Değildir

(*Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, B.No: 2012/1027, 12.02.2013)

“Anayasada yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece ya da açıkça keyfilik içermedikçe derece mahkemelerinin kararlarındaki maddi ve hukuki hatalar bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz. Bu çerçevede, derece mahkemelerinin delilleri takdirinde **açıkça keyfilik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesinin bu takdire müdahalesi söz konusu olamaz.”**

Kimler Başvurabilir I

- İhlalden başvurucunun "kişisel" olarak ve "doğrudan" etkilenmiş olması gerekir (*Onur Doğanay*, B. No: 2013/1977, 09.01.2014, para.42).
- Gerçek ve tüzel kişiler (bireysel başvuru) başvurabilir.

Kimler Başvurabilir II

- Kamu tüzel kişileri başvuramaz (AYM Kanunu, m.46/2).
- Özel hukuk tüzel kişiler sadece kendi adlarına başvurabilir (AYM Kanunu m.46/2).

Kimler Başvurabilir III

- Özel hukuk kişileri; dernekler, sendikalar, vakıflar, şirketler (kendi mağduriyetleri açısından başvuru yapabilirler, üyelerinin haklarını korumak için başvuru yapamazlar-adil yargılanma hakkı istisna).
- Buna karşın sendikanın üyelerinin ortak hak ve menfaatlerini korumak amacıyla açtığı, tek başına ve doğrudan taraf konumunda olduğu somut davaya ilişkin adil yargılanma hakkı ihlali iddialarını içeren bireysel başvuruda mağdur statüsünün bulunduğu, kişi bakımından kabul edilebilirlik kriterini sağladığı belirtilmiştir (*Türkiye Büro Bankacılık ve Sigortacılık Hizmet Kolu Kamu Görevlileri Sendikası (Türk Büro-Sen)*, B.No: 2017/17837, 19.04.2018, para.42-45).

Kamu Tüzel Kişileri Bireysel Başvuru Yapamaz

(Büğdüz Köyü Muhtarlığı, B.No: 2012/22, 25.12.2012)

“28.Bireysel başvuru, kamu gücünün kullanılmasından kaynaklanan hak ihlallerine karşı tanınan bir yol olduğundan kamu tüzel kişilerine bireysel başvuru hakkı tanınması, bu anayasal kurumun hukuki niteliği ile bağdaşmamaktadır.”

Kamu Tüzel Kişileri Bireysel Başvuru Yapamaz

(Büğdüz Köyü Muhtarlığı, B.No:2012/22, 25.12.2012)

“29.Anayasa’nın 127. maddesinin birinci fıkrası uyarınca yöneticileri doğrudan seçimle işbaşına gelen ve kamu tüzel kişiliğini haiz mahalli idare birimi olan köye, kamu tüzel kişilerinin bireysel başvuru yapamayacaklarını hükme bağlayan 6216 sayılı Kanunun 46. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuru yapma hakkı tanınmamıştır.”

Tüzel Kişiler Sadece Kendileri Adına Başvuru Yapabilirler I

(Ballıdere Belediye Başkanlığı, B.No: 2012/1327, 12.02.2013)

“Buna karşılık 6216 sayılı Kanun’un 46. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, özel hukuk tüzel kişilerinin (dernekler, vakıflar, ticari ortaklıklar vb.) bireysel başvurunun niteliği gereği sadece tüzel kişiliğe ait haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilecekleri ifade edilmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrası ise bireysel başvuru yapılabilmesi açısından güncel ve kişisel hakların doğrudan ihlal edilmiş olmasını gerekli kılmaktadır.”

Tüzel Kişiler Sadece Kendileri Adına Başvuru Yapabilirler II

(Ballıdere Belediye Başkanlığı, B.No: 2012/1327, 12.02.2013)

“21.Anayasa ve 6216 sayılı Kanun’un anılan hükümleri gözetildiğinde, bireysel başvuruda bulunacakların, başvuruya konu ettiği kamu gücü işlemi, eylemi ya da ihmali nedeniyle **ya kişisel olarak doğrudan etkilenmiş olması ya da başvurucu ile doğrudan mağdur arasında şahsi ve özel bir bağ bulunması gerekir.**”

Soyut Düzenlemeler Aleyhine Bireysel Başvuru Aleyhine Başvurulamaz

(Ballıdere Belediye Başkanlığı, B.No: 2012/1327, 12.02.2013)

**“22.Öte yandan, Anayasa Mahkemesi’ne
bireysel başvuru yolunda bir düzenlemenin
soyut biçimde Anayasa’ya aykırılığının ileri
sürülmesine imkân vermemektedir.”**

Hatırı Sayılır Mağduriyete Maruz Kalma / Anayasal Önem

- Başvurucunun “hatırı sayılır bir dezavantaja / mağduriyete” maruz kalması gerekmektedir (AYM Kanunu m.46/1).

Vekaletname

- Başvuru için noter onaylı bir vekaletname YETERLİDİR.
- Özel yetki gerekmemektedir.
- AYM'de sadece avukatlar temsilcilik yapabilir.

AYM'ye Başvuru Koşulları I

- Devlet veya kamu gücünü kullanan bir devlet yetkilisi tarafından bir müdahale veya bir eylemsizlik olmalıdır.
- Bu müdahale veya eylemsizlik Sözleşme tarafından güvence altına alınan bir hakkı içermelidir.

AYM'ye Başvuru Koşulları II

- Bu müdahale nedeniyle başvurucu nezdinde hatırı sayılır bir mağduriyet/dezavantaj oluşmalıdır (hukuki yarar ve nedensellik bağı).
- Konuyla ilgili iç hukuk yolları tüketilmelidir.

Kabuledilebilirlik Koşulları

1-İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi

2-30 Gün Kuralı

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi I

- AYM başvurusu için **idari** ve **yargısal** yolların tamamı tüketilmek zorundadır (AYM Kanunu, m.45/2) .

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi II

- Tüketilecek iç hukuk yolları etkin, ulaşılabilir, normal usulün bir parçası olmalı ve makul bir başarı şansı sunmalıdır.

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi III

- Sözleşme'nin ihlaline neden olduğu ileri sürülen olaya ilişkin olarak başvurulabilecek birden fazla iç hukuk yolu varsa, bunlardan en kapsamlı giderim sağlayanı tüketmek prensip olarak yeterlidir.
- Buna karşın bazı yakınma türlerinde (örneğin hatalı sağlık hizmeti, hakaret, uzun tutukluluk vesair) cezai yolun yanı sıra tazminat yolunun da tüketilmesi gerekmektedir.

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi IV

- Kural olarak olağan yolları tüketmek yeterlidir.
- İç hukuk yolları ulusal mevzuata uygun olarak tüketilmelidir.
- Başvuru konusu ihlal, ulusal mahkeme önünde en azından özü itibarıyla tartışılmış olmalıdır.

İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi V

- Somut olayda birden fazla ihlal ve tüketilecek birden fazla yol var ise, bunlarla ilgili iç hukuk yolları ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

Tüketilmesi Gerekli Başvuru Yolu Makul Bir Başarı Şansı Sunmalıdır I

(Deniz Baykal, B.No:2013/7521, 04.12.2013)

“31. Yukarıda belirtildiği üzere Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulması için olağan kanun yollarının tüketilmesi gerekir. Ancak somut olayda başvurucu açısından temyiz yoluna başvurulması, tüketilmesi gerekli bir yol olarak kabul edilemez. Zira aynı karara yönelik olarak temyiz mercileri kararlarını vermişler ve derece Mahkemesince de temyiz mercilerinin verdikleri karar doğrultusunda hüküm kurulmuştur.”

Tüketilmesi Gerekli Başvuru Yolu Makul Bir Başarı Şansı Sunmalıdır II

(Deniz Baykal, B.No:2013/7521, 04.12.2013)

“Bu anlamda Mahkemece verilen son karara karşı temyiz yolu, etkili bir başvuru yolu olarak kabul edilemez ve Mahkemece verilen son karara karşı temyiz yoluna başvurulmadan yapılan bu başvuru, olağan kanun yoluna başvurulmadığı için başvuru yollarının tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemez nitelikte değerlendirilemez.

Zira, başvuru Mahkemece verilen ilk karara yönelik olarak, olayın şartları dâhilinde, olağan kanun yollarını tüketmek için kendisinden beklenen her şeyi yapmıştır.

Bu aşamadan sonra başvurucudan derece Mahkemesince verilen son karara yönelik olarak da temyiz yoluna başvurmasını beklemek, bireysel başvuru hakkının kullanılması önünde orantısız bir engel oluşturabilir.”

Otuz Gün Kuralı (İçtüzük m.64)

- Tüm idari ve yargı yollarının tüketilmesinden itibaren 30 gün içinde başvuru yapılmalıdır.
- Süre, iç hukuk yoluna ilişkin nihai kararın öğrenilmesi ile başlar (*A.C.ve Diğerleri* , [GK], B.No:2013/1827, 25.02.2016, para.23-31).
- Haklı bir mazeret (mücbir sebep, ağır hastalık ve sair) durumunda, mazeretin sona ermesinden itibaren 15 gün için yapılmalı, mazerete ilişkin bilgi ve belgeler Mahkemeye sunulmalıdır.

Yasin Yaman B.No:2012/1075, 12.02.2013

“24.7201 sayılı Kanun'un 11. maddesinde yer alan kural uyarınca vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat vekile yapılır ve tebliğ edilen evrakın içeriğine göre bir kanun yoluna başvurulması söz konusu ise kanunda öngörülen süreler bu tarih itibarıyla işlemeye başlar.”

Yasin Yaman, B.No:2012/1075, 12.02.2013

“25.Başvurucunun avukatına nihai karar **07.11.2012** tarihinde tebliğ edilmiş olup, bu tarihten itibaren en son **07.12.2012** tarihine kadar başvuru yapılması gerekirken, **12.12.2012** tarihinde yapılan başvuruda süre aşımı bulunduğu sonucuna varılmaktadır.”

Başvurunun Yapılacağı Yer ve İlgili Usul

- Bireysel başvuru dış temsilcilikler, mahkemeler veya bizzat AYM'ye yapılmalıdır. Sonradan gönderilecek bilgi ve belgelerde de aynı yöntem kullanılmalıdır.
- Posta ile doğrudan başvuru yapılamaz, ek belge gönderilemez.
- Başvuru yapıldığında bir alında belgesi verilir. Bu belge tarihi başvuru tarihi olarak kabul edileceğinden mutlaka saklanmalıdır.

Başvuru Dilekçesi I

(İçtüzük m.59)

Cemal Günsel [GK], B.No:2016/12900, 21.01.2021

- Açık, özlu, yalın ve olayın esasını içeren bir anlatım dili kullanılmalı; abartılardan kaçınılmalıdır. Çünkü Mahkeme, ileri sürülen her iddianın kanıtlanabilir olmasını aramaktadır.
- Olaylar tarihsel sırayla aktarılmalıdır.
- Kısa tümceler kurulmalı, alışkın olduğumuz paragraf şeklinde tümceler tercih edilmemelidir.

Başvuru Dilekçesi II

(İçtüzük m.59)

- Olaylara ilişkin tarihsel sıra izlenirken, anlatılan olayların belgelerine “ek” numarası verilmelidir.
- AYM başvurusunda ekler bir dizin pusulası halinde hazırlanmalıdır.
- AYM başvurusunda ekler ilgili mahkeme/kuruma onaylatılmalıdır.
- Belgelerin asılları gönderilmemelidir.

Başvuru Dilekçesi III

(İçtüzük m.59)

- Olaylar, bir sonraki bölüm dikkate alınarak, onu esas alacak biçimde anlatılmalıdır.
- Anlatılan her olay için numara verilmelidir (ilerleyen bölümlerde atıf kolaylığı).
- AİHS tarafından korunan hangi hakkın ihlal edildiği dayanaklarıyla birlikte açıkça ortaya konulmalı, mümkünse ilgili AYM ve AİHM içtihatlarına atıfta bulunulmalıdır.

Başvuru Dilekçesi IV

(İçtüzük m.59)

- AYM'nin resmi internet sitesinde yayınladığı şablon başvuru dilekçesi kullanılmalıdır.
- AYM başvurusunda tazminat talebi ve başvuru ile neyin amaçlandığı açıkça ifade edilmelidir.

Başvuru Dilekçesi V (İçtüzük m.59)

- Başvuru dilekçesi 10 sayfayı geçmemelidir. Sayfa sayısını 10'dan fazla olması durumunda kısa bir özet sunulmalıdır.
- Harç tahsil makbuzunun aslı ve başvurucunun kimlik fotokopisi başvuru dilekçesine eklenmelidir.

Talepler İlk başvuru Dilekçesinde Belirtilmelidir I

- Tüm tazminat talepleri ilk başvuru dilekçesinde belirtilmeli, ilgili destekleyici bilgi ve belgeler AYM'ye sunulmalıdır.

Talepler İlk Başvuru Dilekçesinde Belirtilmelidir II

- Adli yardım,
- Tedbir,
- Keşif,
- Bilirkişi incelemesi,
- Tanık dinletme,
- Duruşma yapılmasına

yönelik talepler ilk başvuru dilekçesinde gerekçeleriyle birlikte belirtilmelidir.

Başvuru Formunda Yanıltıcı Beyan Bulunmamalıdır

- Başvurucu vekilinin başvuru konusu mesele açısından AİHM'e yaptığı başvuru hakkında bilgi vermemesi (*Ali Dursun ve Müslüm Demir*, B.No:2014/12720, 19.02.2019, para.90-91, *Demirdöven Köyü Tüzel Kişiliği ve Diğerleri*, B.No: 2014/14359, 25.12.2018, para.37-43).

Başvuru Formunda Hakaret İçerikli Beyan Bulunmamalıdır

- Başvurucunun kullandığı dil, hakaret içerikli ve saldırgan olmamalıdır (*Osman Sandıkçı*, B.No: 2013/6297, 10.03.2016, para.46-46).

Başvurusu Sonrasındaki Gelişmeler AYM'ye Bildirilmelidir

- Başvuru tarihinden sonra yakınma konusu ile meydana gelen gelişmeler (başvurucunun durumundaki değişiklikler, başvuru konusu mesele ilgili olarak ortaya çıkan değişiklikler) AYM'ye bildirilmelidir (*Özlem Dalkıran* [GK], B.No:2017/35203, 21.01.2021, para.53-61).

Başvuru Konusu Olay Kaynaklı Meydana Gelen Yeni İhlaller

- Başvurucu konusu olayla bağlantılı olan yeni ihlaller, bir önceki bireysel başvurudan bağımsız ele alınmalı ve her birisi için gerekli iç hukuk yolu tüketildikten sonra ayrı bir başvuru formu hazırlanarak ve ilgili başvuru usulü takip edilerek AYM'ye başvuru yapılmalıdır (*Yiğit Aksakoğlu*, B.No: 2019/7132, 03.12.2020, para.45).

AYM Denetiminin Niteliği I

- AYM, Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşımayan ve başvurucunun önemli bir zarara uğramadığı başvurular ile açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir (AYM Kanunu m.48/2).

AYM Denetiminin Niteliği II

- Denetim ikincildir.
- AYM iç hukuk mahkemelerinin vermiş olduğu kararların esasını denetlemez, yerindelik denetimi yapmaz (AYM Kanunu m.50/1).
- Kararlar, sadece ihlalin tespitini (ve yapılması gereken işlemlere dair değerlendirmeyi) içerir.

AYM'nin Kabuledilebilirlik İncelemesi ve İçeriği I

(AYM Kanunu m.48/3)

- Esas olarak iki üyeden oluşan Komisyonlarca yapılır.
- Buna karşın Dairelerde kabuledilebilirlik incelemesi yapabilir.

AYM'nin Kabul edilebilirlik İncelemesi ve İçeriği II

(AYM Kanunu m.48/3)

- Bu aşamada
 - iddia edilen ihlalin, ilk görünüşte, AİHS ve Anayasa kapsamında olup olmadığı,
 - Başvurunun süresi içinde ve usul kurallarına uygun yapıp yapılmadığı

incelenir

- Kabul edilmezlik kararları kesindir.

AYM'nin Esas İncelemesinin İçeriği I

- Müdahalenin yasadan kaynaklanıp kaynaklanmadığı,
- Müdahalenin meşru bir amaç taşıyıp taşımadığı,
- Müdahalenin orantılı olup olmadığı,

AYM Esas İncelemesinin İçeriği II

- Müdahalenin demokratik toplumun gereksinimlerine yanıt verip vermediği

başlıkları altında inceleme yapılır.

AYM'nin Kararı I

(AYM Kanunu m.50/2, İçtüzük m.79)

- AYM, ihlal kararı verip yeniden yargılama için dosyayı ilk derece mahkemesine gönderebilir.
- Yeniden yargılama hızlı bir şekilde ve mümkünse dosya üzerinden yapılır.
- AYM, yeniden yargılamada hukuki yarar yoksa, ihlal tespitiyle birlikte uygun bir tazminata hükmedebilir.

AYM'nin Kararı II

(AYM Kanunu m.50/2, İçtüzük m.79)

- AYM, Tazminat bedelinin daha ayrıntılı bir incelemeyi gerektirmesi durumunda genel mahkemelerde dava açılmasına karar verebilir.
- AYM'nin kabul edilebilirliğe ve esasa ilişkin kararları kesindir.
- AYM, gerekli görülmesi halinde ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için nelerin yapılması gerektiği hususunu kararında belirtir.

Bireysel Başvurunun Diğer Usul Kanunlarıyla İlişkisi (İçtüzük m. 84)

- Bireysel başvuruların incelenmesinde, kararların infazında Kanun ve İçtüzük'te hüküm bulunmayan hallerde ilgili usul kanunlarının bireysel başvurunun niteliğine uygun hükümleri uygulanır.